

Ondernemer wil verval Menheers erfgoed stoppen met ambitieus ontwikkelingsplan

Belevingswerf anno 1900 is dé toekomst

De 265 jaar oude Menheerse Werf op Goeree-Overflakkee verkeert in erbarmelijke staat. Geen zinnig mens die nog toekomst ziet in het vervallen erfgoed, behalve ondernemer Coerd de Heer. Zijn grenzeloos optimisme, inbeeldingsvermogen en lange adem moeten de vergeten scheepstimmerwerf tot hotspot van Middelharnis maken.

TEKST: **EVELIEN MASSELINK EN SASKIA BOOM**
FOTOGRAFIE: **JAAP REEDIJK EN EVELIEN MASSELINK**

HET PEKELPAKHUISJE STAAT IN DE STEIGERS EN KRIJGT ZIJN OORSPRONKELIJKE DAKTERUG.

UITZICHT OP HET HAVENTJE VAN MIDDELHARNIS - MENHEERSE - VANUIT DE WERFBAASWONING.

De Heer is gepassioneerd visionair met een glashelder doel voor ogen: de Menheerse Werf als centrale plek in Middelharnis, waar jong en oud de sfeer van vervlogen tijden kunnen opsnuiven en beleven. Dat dit geen gemakkelijke opgave is op het Zuid-Hollandse eiland, deert hem niet. De weg ernaar toe is voor hem minstens zo belangrijk als het resultaat. Buiten geijkte paden treden, verbindingen aangaan met anderen, maatschappelijk verantwoord ondernemen en vooral

plezier maken; dat is waar het elke keer om draait. Economisch rendement volgt pas daarna, al is dat niet onbelangrijk, want de werf moet straks op eigen kracht draaien. Goed voor de gemeenschap en goed voor De Heer, die niet louter zichzelf, maar ook vriendin Mariska en zijn twee kinderen

Frenne (10) en Teun (11) in het avontuur heeft meegesleurd.

Plek met potentie

“Ik vaar mijn hele leven op het Haringvliet en kwam als kind met de ouderlijke zeilboot vaak hier in de haven. Deze werf is me eerlijk gezegd nooit echt opgevallen. Tot in 2012. Toen ging ik hier met mijn eigen schip de Zoutelief op de helling. Zodra de boot hoog en droog stond, viel mijn oog op de

oude werfstructuur en vervolgens op het verkoopbord”. Bij navraag blijkt dat de eigenaren moeite hebben met het vinden van een nieuwe eigenaar voor de vervallen werf. Als geboren ondernemer en eigenaar van Op Koers!, een adviesbureau voor gebiedsbeleving, varend erfgoed en maritieme evenementen, ziet De Heer meteen de potentie van de plek. Hij komt met een plan waarbij de werf een recreatieve en een economische functie krijgt. De historische scheepswerf wordt ontwikkeld tot publiekgerichte ‘belevingswerf’, terwijl de jachtwerf klassieke schepen en ‘varend erfgoed’ moet gaan ontvangen. De initiator stelt zijn project voor bij de erfgoedlijn Goeree-Overflakkee, een subsidieprogramma voor erfgoedbehoud- en beleving van de provincie Zuid-Holland.

Lange adem

Het plan wordt enthousiast ontvangen. Er wordt een stichting opgericht en de historische werf wordt aangekocht. Vervolgens wordt een deal gesloten om ook het jachtwerfdeel aan te kopen. Daarmee is het eerste doel van de stichting behaald: het als geheel behouden van de voormalige scheepstimmerwerf. Wat volgt is het tweede doel: restauratie van de werfbaaswoning en het pekelpakhuis (beide rijksmonumenten) en de grote, gepotdekselde houten werfloods. Er worden bouwtekeningen, projectplannen en begrotingen gemaakt. Vervolgens begint het aanvragen van de benodigde subsidies en vergunningen. Dromen worden plannen en plannen worden mogelijkheden, maar helaas soms ook onmogelijkheden. Vooral het vinden van balans tussen regelgeving rond restauraties en subsidies op duurzaamheid bezorgt De Heer kopzorgen. “Soms was het echt nodig even

COERD DE HEER IN ZIJN GEPOTDEKSELDE LOODS MET OP DE VOORGROND MARITIEME ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN.

weg te kijken". Dankzij voortdurende focus op het einddoel en lange adem lukt het uiteindelijk alles rond te krijgen.

Belevingswerf

Coerd's plan is een publieksgerichte 'belevingswerf' van rond 1900 te ontwikkelen, de bloeitijd van de zeevisserij vanuit Middelharnis. De oude werfloods moet, naar ontwerp van architect Wijnand Houdijk, onderdak bieden aan een modern bezoekerscentrum met vier thematentoonstellingen rond grote touchscreens.

"Hypermoderne presentatietechnieken in authentieke omgeving en sfeer", zegt De Heer over het project. Het afgelopen jaar experimenteerde hij al met de mogelijkheden van het bezoekerscentrum. Zo bood de loods succesvol onderdak aan verschillende educatieprojecten, vergaderingen en bijeenkomsten. "De plek inspireert en omarmt je. Zien, voelen, beleven en leren. Het werkt", meent de ondernemer.

Het pekelpakhuisje zal na grondige restauratie dienst doen als kantoor en tevens onderdak bieden aan een herdenkingsmonument voor 223 op zee gebleven Menheerse vissers.

Warm welkom

Bijzonder aan het project is dat de werf zelf in functie blijft. "De helling staat open voor iedereen die aan zijn boot wil klussen. Het zogeheten 'kleiner varend erfgoed', zoals klassieke jachten en platbodems, krijgt extra warm welkom. We hopen ze hier straks allemaal te ontvangen voor restauratie, reparatie en onderhoud".

Wijzend naar de houten Morning Town van de voormalige Britse premier Edward Heath uit 1968, van het wereldver-

maarde ontwerpbureau Sparkman & Stephens, vervolgt De Heer: "Ik heb de eigenaar bijna gesmeekt op deze werf te komen 'liggen' en ben er trots op dat zo'n bijzonder jacht straks weer helemaal tiptop bij ons te water gaat. Dat zal ongetwijfeld ook internationaal aandacht krijgen".

Daarnaast zullen in de toekomst de passantenplekken in de haven van Middelharnis vanaf de Menheerse Werf worden beheerd en komt er een toeristisch informatiepunt. Op die manier groeit de werf uit tot centrale ontmoetingsplek voor bezoekers én natuurlijk de bewoners van Middelharnis.

Johanna Hendrika

Een scheepswerf in bedrijf en een bezoekerscentrum zijn volgens visionair De Heer echter niet genoeg

om de plek als bezoeker echt te kunnen beleven.

"Zelf lééf ik dit, maar wil je een breed publiek aanspreken, dan zijn een kraan, een oud pakhuis en een helling niet genoeg. Je moet de mensen een verhaal laten beleven, mét een hoofdrolspeler". Voor deze hoofdrolspeler, of beter gezegd speelster, hoefde hij niet ver te zoeken. "In het havenkanaal dat Middelharnis met de zee verbindt, lag sinds 2007 de enig overgebleven beugsloep, de MD10 Johanna Hendrika, weg

DE MD10, NU NOG TE ZWAAR, MAAR STRAKS HOOFDONDERDEEL VAN DE BELEVINGSWERF IN MIDDELHARNIS

HET GEZIN DE HEER DAT VLAARDINGEN VERRUILDE VOOR DE DROMEN VAN EEN MARITIEM BEVLOGEN VADER.

KINDEREN 'JAGEN' EEN SCHIP DOOR HET HAVEN-KANAAL NAAR BINNEN, EN LEREN ZO AAN DEN LIJVE HOE VROEGER DE SCHEPEN MET VISVANGST BINNEN-KWAMEN.

te kwijnen. Dit ijzeren schip van 28 meter lang, 7 meter breed en 80 ton zwaar is in 1896 gebouwd voor een Menheerse reder en staat symbool voor de bloeitijd van de zeevisserij op Goeree-Overflakkee. In 2006 werd het schip door kenners gered van de ondergang in een Franse haven. Het enige redmiddel voor dit varende stukje geschiedenis is een langdurige hellingbeurt voor conservering en restauratie". Daarmee is het schip de gedroomde ster van de Menheerse Werf. Het

krijgt een centrale plek en zal in fases worden gerestaureerd tot educatieruimte, waarmee het restauratieproces een beleving op zich vormt voor de bezoeker. "Een mooier cultuurhistorisch ensemble is bijna niet denkbaar".

Koppige dame

'Dame' Johanna

Hendrika bleek echter koppiger dan gedacht. Het transport van het schip van de haven naar de werf was namelijk een enorme uitdaging.

"De romp zou vorig jaar even op de werf gezet worden. Ze bleek echter 23 ton zwaarder dan berekend. Maandenlang staan we nu al met een groep vrijwilligers alle overbodige ballast los te wrikken. Daar stond ik ineens met een enorme drillhamer in mijn knuisten. Nooit eerder gedaan, maar het is

allemaal voor de goede zaak. We hebben nog 3 ton te gaan en dan is de dikke dame genoeg afgefallen om een nieuwe poging te wagen. Op de werf liggen alvast de onderdelen tentoongesteld die uit de romp tevoorschijn kwamen".

Restauratieblues

Om het project goed te kunnen begeleiden heeft De Heer met vriendin en zijn twee kinderen zijn intrek genomen in de voormalige werfbaaswoning, die nog in enigszins bewoonbare staat verkeert.

Ondanks het vele zwoegen heeft de bevlogen ondernemer het einddoel nog altijd scherp voor ogen: "Het project meandert. Maar ook die kronkelweg is enorm interessant. Soms duurt het allemaal te lang. Dan gooien we de trossen van onze Zoutelief los en varen we op weg naar zilt water. Een ijzersterk medicijn tegen de restauratieblues. Tussen de verbouwing en het bedenken van oplossingen door, genieten we van deze plek. Goeree-Overflakkee is een prachtig eiland met fijne mensen, uniek vaarwater, rust en schone lucht. Je droomleven kent trouwens ook bijzondere risico's, namelijk dat je teveel tegelijk wilt. Zeker nu we op onze eigen werf wonen, bekruipt me het idee onze eigen klassieker grondig onder handen te nemen. Maar ik geloof dat ik die droom beter nog even op de lange baan schuif..."

Zie ook www.menheersewerf.nl

Het project Menheerse Werf wordt mogelijk gemaakt met steun van de erfgoedlijn Goeree-Overflakkee, een van de zeven erfgoedlijnen van de provincie Zuid-Holland. Zie ook www.geschiedenisvanzuidholland.nl, www.menheersewerf.nl

DOOR DE MONUMENTALE STATUS VAN HET PEKEL-PAKHUISJE WORDT DE RESTAURATIE MINUTIEUS UITGEVOERD.